

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра валеології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філософського факультету

Іван КАРПЕНКО

“ 30 ” червня 2023 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ПЕДАГОГІКА СУЧАСНОЇ ШКОЛИ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 01 Освіта /Педагогіка
(шифр і назва)

спеціальність 014 Середня освіта
(шифр і назва)

предметна спеціальність 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
(шифр і назва)

освітня програма Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
(шифр і назва)

вид дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / за вибором)

факультет біологічний

2023/2024 навчальний рік

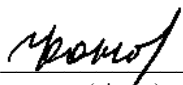
Програму рекомендовано до затвердження вченою радою філософського факультету

«16» червня 2023 року, протокол № 6

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: к. пед. наук, доцент кафедри валеології
Тетяна КУЙДІНА

Програму схвалено на засіданні кафедри валеології філософського факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Протокол від «30» травня 2023 року, № 9

В.о. завідувача кафедри Олена КОНОВАЛОВА
(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Гарант освітньо-професійної програми Ольга ТАГЛІНА
(підпис)

Програму погоджено з науково-методичною комісією біологічного факультету

Протокол від «21» червня 2023 року № 11

Голова науково-методичної комісії Ольга ТАГЛІНА
(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Педагогіка сучасної школи» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки другого (магістерського) рівня спеціальності 014 «Середня освіта» предметної спеціальності 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета: ознайомлення студентів зі сучасним досвідом реформування освітньої системи та тенденцій розвитку шкільництва в Україні та розвинених країнах світу; надання студентам уявлення про основні тенденції та закономірності розвитку освіти в Україні та різних країнах, геополітичних регіонах та у глобальному масштабі; озброєння студентів знаннями сучасної педагогіки, що необхідно для підготовки педагогічних фахівців, які здатні вирішувати виховні завдання в нових історичних умовах.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набути наступні компетентності:

Загальні компетентності:

ЗК 5. Знання основних способів і засобів міжособистісної комунікації, стилів мовлення, практичний досвід комунікації різними мовами в галузі біології та здоров'я людини; вміння постійно збагачувати власне мовлення, застосувати інформаційнокомунікаційні технології в професійній і науковій діяльності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

ФК 5. Здатність застосовувати набуті психолого-педагогічні компетентності, знання сучасних методик і освітніх технологій для формування в учнів загальних і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків біології та здоров'я людини відповідно до вимог державного стандарту.

ФК 6. Уміння організувати роботу учнів за рівнями засвоєння навчального матеріалу та застосувати методи діагностування навчальних досягнень учнів з біології та здоров'я людини, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до вибору життєвого шляху

ФК 9. Здатність застосовувати основи сучасної педагогіки та психології в навчальному процесі, вивчати психологічні особливості засвоєння учнями навчальної інформації з метою діагностики, прогнозу ефективності та корекції навчально-виховного процесу.

ФК 12. Розуміння тенденцій у сучасній освіті та вміння прогнозувати наслідки педагогічної, здоров'язбережувальної та фізкультурно-оздоровчої діяльності, здатність планувати та передбачувати результати оздоровчо-реабілітаційної та рекреаційної роботи в вищих навчальних закладах, закладах загальної і позашкільної освіти

ФК 13. Здатність виконувати роботу з дотриманням правил біологічної етики, біобезпеки, біозахисту, проводити дослідження та здійснювати викладання з дотриманням норм академічної доброчесності.

1.3. Кількість кредитів -3

1.4. Загальна кількість годин -90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
обов'язкова / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
22 год.	4 год.
Практичні, семінарські заняття	
11 год.	4 год.
Лабораторні заняття	
0	0
Самостійна робота	
57 год.	82 год.
Індивідуальні завдання	
0	0

1.6. Заплановані результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні отримати наступні результати:

Програмні результати (ПРН) навчання

ПРН 3. Аналізує державний стандарт профільної середньої освіти і навчальні програми з біології та основ здоров'я для планування і конструювання основних видів навчальної діяльності учнів.

ПРН 4. Здатний ефективно застосувати професійні знання в практичній педагогічній діяльності при вирішенні навчальних, виховних та науково-методичних завдань в урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, конкретних психолого-педагогічних ситуацій.

ПРН 9. Застосовує методи діагностування досягнень учнів і студентів, здійснює педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху.

ПРН 13. Вміє спілкуватись в діалоговому режимі з колегами та цільовою аудиторією, використовує бібліотеки, інформаційні бази даних, Інтернет ресурси для пошуку необхідної інформації.

ПРН 15. Забезпечує рівноправне, справедливе освітнє середовище, що сприяє навчання всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічних особливостей.

ПРН 17. Дотримується норм академічної доброчесності під час навчання та провадження професійної діяльності з метою забезпечення довіри до результатів виконаної роботи, знає основні правові категорії та особливості використання результатів інтелектуальної діяльності.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Зміст освіти як засіб формування базової культури особистості та її розвитку.

Тема 1. Педагогіка як наука, система педагогічних дисциплін і професія. Педагогіка як наука. Базові педагогічні терміни і поняття. Система педагогічних дисциплін. Міжпредметні зв'язки педагогіки. Методи педагогічних досліджень. Педагогіка як професія.

Тема 2. Зміст освіти. Поняття про зміст освіти. Структура змісту освіти та її компоненти. Джерела, фактори, принципи та критерії відбору змісту освіти. Тенденції вдосконалення змісту загальної середньої освіти. Державний освітній стандарт. Документи, що визначають зміст освіти.

Тема 3. Процес навчання як цілісної системи. Предмет і завдання дидактики. Функції навчання. Методологічні основи навчання. Структура процесу навчання. Види навчання. Закономірності і принципи навчання школярів. Методи і засоби організації процесу навчання в сучасній школі. Різні підходи до класифікації методів навчання, їх характеристики. Вибір методів навчання. Засоби навчання. Урок - основна форма організації навчального процесу в школі. Урок як основна форма організації навчання. Типологія і структура уроків, сучасні вимоги до уроку. Діагностика навчання, етапи і методи діагностування.

Тема 4. Процес виховання в сучасній школі. Сутність та особливості процесу виховання. Формування відносин як найважливіше завдання виховання. Закономірності і принципи виховання їх характеристика. Формування базової культури особистості, наукового світогляду та моральної культури особистості. Громадянське виховання в системі формування базової культури особистості. Методи виховання, прийоми виховання, класифікація методів виховання. Форми виховання, поняття та ознаки колективу, динаміка і етапи становлення виховного колективу.

Тема 5. Соціалізація людини в системі освіти. Актуальні проблеми виховання й соціалізації людини. Погляди Б. Бігінаса на виховання як процес залучення до цінностей. Цінність освіти й освітні цінності. Кодекс цінностей сучасного українського виховання за О.І. Вишневецьким. Особливості соціалізації молодого покоління. Ювентологія В.В. Павловського, С.Г. Слуцького й В.В. Журавльова. Виховні цінності в освіті розвинених країн світу. Громадянськість як провідна цінність системи національного виховання. Кодекс виховних цінностей, розроблений Радою Європи.

Розділ 2. Розвиток освіти в сучасних умовах: основні напрями та перспективи.

Тема 6. Сучасний стан освітніх систем в Україні та розвинених країнах світу. Загальна характеристика розвитку освіти в Україні та розвинених країнах світу. Управління освітою та її фінансування. Структура освітньої системи. Вищі навчальні заклади. Характеристика освіти країн Євросоюзу. Структура освіти у США, Великобританії, Німеччині, Франції. Характеристика освітніх систем розвинених країн Сходу.

Тема 7. Сучасна українська освіта і головні напрями її реформування. Структура освіти. Головні особливості успадкованої Україною системи освіти. Концептуальні засади реформування освіти. Провідні тенденції реформування освітніх систем. Реформи шкільної освіти в Україні. Освітні реформи у США, Великій Британії, ФРН, Франції, Японії. Демократизація компонентів системи.

Тема 8. Стан і напрями розвитку освіти в умовах євроінтегрування. Спільне і відмінне в появі та розвитку освіти у країнах світу. Соціально-економічні та політичні фактори розвитку освіти в Україні та зарубіжних країн. Процеси глобалізації та їх вплив на розвиток освіти. Особливості шкільної освіти в полікультурному суспільстві. Освітня діяльність ЮНЕСКО. Основні освітньо-культурні сфери діяльності ЮНІСЕФу. Діяльність органів ЄС в освітньому напрямі. Європейський освітній простір. Роль міжнародних організацій у

здійсненні порівняльного аналізу якості навчання в світі. Завдання міжнародних організацій і фондів щодо подолання причин неграмотності в світі.

Тема 9. Моделі школи в Україні та у розвинених країнах світу. Типологія моделей розвитку освіти. Західні моделі організації й управління освітніми системами. Державний характер організації, фінансування і реформування систем освіти. Основні причини здійснення періодичного реформування систем освіти в більшості країн світу. Тенденції централізації і децентралізації управління освітою в різних країнах світу. Причини виникнення приватних освітніх закладів в сучасних освітніх системах. Роль і місце приватних освітніх закладів в сучасних освітніх системах. Провідні моделі навчання обдарованих дітей.

Тема 10. Розвиток систем освіти, проблеми ефективності та якості освіти. Перспективи розвитку освіти. Цілі розвитку людства, проголошені у Декларації тисячоліття (ЦРДТ). Десятиліття грамотності ООН: освіта для всіх (ОДВ). Проблеми оцінювання ефективності освіти. Організаційний підхід до визначення ефективності діяльності навчального закладу та якості освіти. Освіта для всіх як фундаментальне право на освіту. Інформаційно-комунікативні технології як складова змісту освіти. Стратегії «Освіта впродовж життя», «Освіта для всіх» як утілення ідеї безперервності освіти.

Тема 11. Вища освіта в Україні та зарубіжних країнах. Історія появи університетів – перших вищих навчальних закладів. Традиції організації їх діяльності. Різновиди ВНЗ у зарубіжних країнах. Організація діяльності ВНЗ, зміст і форми навчання. Можливості навчання за кордоном в сучасних умовах.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>Розділ 1. Зміст освіти як засіб формування базової культури особистості та її розвитку.</i>												
Разом за розділом 1	45	10	5			30	44	2	2			40
<i>Розділ 2. Розвиток освіти в сучасних умовах: основні напрями та перспективи.</i>												
Разом за розділом 2	45	12	6			27	46	2	2			42
<i>Усього годин</i>	90	22	11			57	90	4	4			82

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Особливості і пріоритети дошкільної освіти. <i>Питання - відповіді/форум.</i>	2	
2	Організація початкової та середньої базової освіти в Україні та країнах зарубіжжя. <i>Доповіді, обговорення/форум.</i>	2	1
3	Реформування освітніх систем в Україні та в країнах зарубіжжя. <i>Питання - відповіді/форум.</i>	2	1
4	Контрольна робота	1	1

5	Проблеми ефективності та якості освіти в Україні та країнах зарубіжжя. <i>Обговорення, групова робота - складання порівняльної таблиці.</i>	2	1
6	Вища освіта в Україні та зарубіжних країнах. <i>Доповіді, обговорення.</i>	2	
	Разом	11	4

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Процес навчання як цілісної системи. <i>Тезисне подання матеріалу у письмовій формі, форум.</i>	3	5
2	Процес виховання в сучасній школі. <i>Тезисне подання матеріалу у письмовій формі, форум.</i>	3	5
3	Освітня діяльність ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, ЄС та їх інституції. <i>Доповіді. Дібрати бібліографію до теми. Створити бібліографічний опис згідно вимог МОН України.</i>	3	6
4	Національні особливості організації системи освіти в Україні та країнах світу (країна на власний вибір). <i>Доповіді.</i>	3	4
5	Моделі організації й управління освітніми системами <i>Тезисне подання матеріалу+5-7 слайдів.</i>	6	8
6	Розробити електронний варіант тестового завдання на обрану тему. <i>Тестове завдання.</i>	9	12
7	Підготовка до контрольної роботи	5	5
8	Провідні тенденції реформування освітніх систем. <i>Порівняльна таблиця.</i>	6	8
9	Індивідуальне навчання. Навчання обдарованих дітей. Інклюзивна освіта. <i>Мультимедійна презентація.</i>	6	11
10	Елітарні школи в зарубіжних країнах (за власним вибором: США, Великобританія, Польща, Японія та ін.) <i>Доповіді.</i>	5	6
11	Підготовка до іспиту	8	12
	Разом	57	82

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

7. Методи навчання

(діяльність в аудиторії / онлайн-діяльність)

Попередня підготовка (*опитування / ознайомлення або повторення термінології, діагностичне тестування*). Подача нової інформації (*презентація / тексти, робота с кейсами*). Тренування (*обговорення, дебати, питання-відповіді, групові виконання / питання для самоперевірки, обговорення (чат, форум), виконання інтерактивних вправ, пошук відповідей на питання, перегляд фільмів*). Виконання практичного завдання (*виконання практичних завдань / пошук відповідей на питання, підготовка доповіді, презентація*). Рефлексія (*діалог, групове обговорення, короткі усні та письмові відповіді на питання / розроблення нотаток до лекцій, підготовка мультимедійних презентацій, відповіді на рефлексивні питання*). Зворотній зв'язок (*групові та індивідуальні консультації, коментарі під час заняття від викладача / автоматизовані тести для самоконтролю, чат, форум, опитування аудіо-або текстові повідомлення з коментарем, оцінювання викладачем результатів групової співпраці*).

8. Методи контролю

Поточний контроль: письмові завдання, доповіді, контрольна робота. Підсумковий контроль: екзамен у письмовій формі.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом	Підсумковий контроль	Сума
Розділ 1					Розділ 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10				
3	3	4	7	7	7	7	5	5	4	8	60	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

За чотирирівневою системою	Оцінка	Критерії оцінювання
відмінно	90- 100 балів	Студент відмінно володіє знаннями сучасної педагогіки, термінологією, номенклатурою. Демонструє професійні знання в практичній педагогічній діяльності при вирішенні навчальних, виховних та науково-методичних завдань в урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, спираючись на передовий досвід України та країни зарубіжжя. Студент володіє знаннями нормативних і правових документів провідних Міжнародних інституцій у сфері освіти, державних документів про освіту та виховання в Україні та розвинених країнах. Демонструє творчість, варіативність при плануванні, конструюванні і виконанні завдань практичній педагогічній та науковій діяльності з урахуванням провідного світового досвіду; демонструє вміння й самостійність при оцінці освітніх систем різних країн, з урахуванням їх переваг та недоліків. Вміє ефективно, плідно та фахове взаємодіяти з професійною науковою спільнотою

добре	70-89 балів	Студент на достатньому рівні володіє знаннями сучасної педагогіки, термінологією, номенклатурою, знаннями нормативних і правових документів провідних Міжнародних інституцій у сфері освіти, державних документів про освіту та виховання в Україні та розвинених країнах, але неповно використовує набуті знання. Демонструє професійні знання в практичній педагогічній діяльності при вирішенні навчальних, виховних та науково-методичних завдань з певною кількістю незначних помилок. Демонструє вміння планувати, конструювати і виконувати завдання практичній педагогічній та наукової діяльності, але допускає незначні помилки. Демонструє уміння й самостійність при оцінці освітньої системи України та різних країн світу, але неповно використовує набуті знання. В загальному вміє взаємодіяти з професійною науковою спільнотою.
задовільно	50-69 балів	Студент непогано, але зі значною кількістю недоліків знає основні положення програмного матеріалу. Демонструє знання нормативних і правових документів сфери педагогіки, але знання характеризуються недостатньою повнотою й системністю. Має задовільні знання нормативних і правових документів провідних Міжнародних інституцій у сфері освіти, державних документів про освіту та виховання. Демонструє задовільні практичні навички, але допускає помилки. Демонструє обмеженість умінь й самостійності при оцінці освітніх систем різних країн.
незадовільно	<50	Студент основні положення програмного матеріалу викладає з недопустимими помилками, потрібно попрацювати, потім перескласти підсумковий контроль.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Посібник для студентів вищих навчальних закладів - Дрогобич: Коло 2006. - 326 с.
<https://pedagogy.lnu.edu.ua/departments/pedagogika/library/vyshnevsky.pdf>
2. Глазиріна В.М. Педагогіка сучасної школи. Навчальний посібник для студентів ВНЗ. - Донецьк: Норд-Прес, 2006. - 220 с.
3. Сівашінская Є.Ф., Журлова І.В. Педагогіка сучасної школи: курс лекцій для студентів пед. спеціальностей вузів; під заг. ред. Є. Ф. Сівашінської. - Мінськ: Екоперспектива, 2009. - 212 с.,
<http://socio.125mb.com/pedagogika-sovremennoy-shkolyi-kurs-lektsiy.html>

4. Фіцула М.М. Педагогіка. Навчальний посібник. К.: Академвидав, 2014, 456 с.
5. Dr Keith Smyth, Dr Christina Mainka . Pedagogy and learning technology: a practical guide
URL: file:///C:/Users/User/Downloads/epedagogy_guide_WEBCOPY.pdf
6. Teaching Practices and Pedagogical Innovation
URL: [https://www.oecd.org/education/school/TalisCeri%202012%20\(tppi\)--Ebook.pdf](https://www.oecd.org/education/school/TalisCeri%202012%20(tppi)--Ebook.pdf)

Допоміжна

1. Алисейко Е.Н. Педагогические воззрения Г.С. Сковороды. URL: <http://lingvocenter.com/ru/articles/pedagogicheskie-vozzreniya-gs-skovorodyi.html>
2. Жара Г. І. Технології індивідуального здоров'язбереження і профілактика професійного вигорання вчителя : навч. посіб. для студ. пед. ЗВО / Г. І. Жара. Десна Поліграф, 2017. 136 с.
3. Концепція Нової української школи. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
4. Казанічер О. С. Шкільна освіта в різних країн світу. Х.: ВГ «Основа», 2019. 96 с.
5. Ляшенко К. І. Інклюзивна освіта у новій українській школі : / веб- сайт. URL: <http://dspace.luguniv.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/23>
6. Нова українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf>
7. Освітній журнал «На Урок». URL: <https://naurok.com.ua/post/top-12-priyomiv-rozvitkukritichnogo-mislennya-adaptovanih-dlya-vikoristannya-u-shkoli>
8. Педагогічний словник / За ред. М. Д. Ярмаченка. – К.: Педагогічна думка, 2001. – 516 с.
9. Про освіту: Закон України від 5 верес. 2017 р. № 2145-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
10. Siemens, G. Connectivism: A Learning Theory for the Digital Age. 2004. URL : http://www.itdl.org/Journal/Jan_05/article01.htm
11. Хартія основних прав Європейського Союзу (2000). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524
12. Зінченко В. О. Моніторинг якості навчального процесу у вищому навчальному, 2013. Режим доступу: <http://dspace.ltsu.org/bitstream/123456789/1798/1/Zinchenko.pdf>
13. Інноваційні технології та реформа змісту освіти в контексті Лісабонської стратегії ЄС. – К. : Освіта України, 2007. – 196 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. <http://osvita.ua> Освітній портал "Освіта.UA".
2. <http://ukped.com> Українська педагогіка.
3. <http://www.intellect-invest.org.ua> Портал сучасних педагогічних ресурсів.
4. <http://znannya.info> Інформаційний портал "Знання"
5. <http://library.univer.kharkov.ua/OpacUnicode/index.php?lang=ua> Електронний каталог ЦНБ Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна